

20417

ÚTMUTATÁS
A BŰNÜGYI NYOMOZÁS
ALKALMÁVAL KÖVETENDŐ ELJÁRÁSRA NÉZVE
A M. KIR. CSENDŐRSÉG
SZÁMÁRA

IRTA

ŠOLTÉSZ IMRE

M. KIR. CSENDŐREZREDES

II. BŐVITETT KIADÁS.

40 ÁBRÁVAL.

PALLADIS KIADÁSA

BUDAPEST, 1924.

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	7
Bevezetés	11
I. A tankönyv felosztása	12
II. Bevezető megjegyzések.....	14

Első rész.

A bűncselekmények felfedezése	21
I. Hiresztelések	22
II. Feljelentés.....	24
III. A csendőr saját észlelése	29

Második rész.

Az egyes büntettek	31
I. A nem természetes halálesetek	32
1. A nem természetes haláleset feljelentése	32
2. Mit kell érteni nem természetes haláleset alatt?	34
3. Testi sérülések által okozott halálesetek	37
a) Tompa vagy tompaélű eszközök által ejtett sebek	38
Felhámhorzsolások.....	38
Véraláfutások	39
Sebek	41
Fontos idegközpontok rázkódásai	43
Csontok törése és ficamodása	44
Testrészek összezúzódása és leszakadása	44
Belső sérülések	44
b) Metszett és vágott sebek	45
c) Szúrt sebek	46
d) Lőtt sebek	47
4. Vizben talált hullák	51
5. Fuladási halál	55
a) Akasztás	56

	Oldal
<i>b)</i> Zsinegelés	61
<i>c)</i> Megfojtás	63
<i>d)</i> Megfulás	64
6. Öngyilkosság	65
7. Magzatelhajtás	73
8. Mérgezés	77
9. A fegyverekről	82
II. A gyújtogatás	90
1. Elemi csapás	91
2. Véletlenség	92
3. Gondatlanság	93
4. Szándékosság	97
III. A lopás	99
1. A lopásról általában	99
2. A tolvaj előkészületei	102
<i>a)</i> A tolvaj kémje	102
<i>b)</i> Egyéb előkészületek	104
<i>c)</i> A tolvaj szerszámai	105
3. A tolvaj segédei	108
<i>a)</i> Az őrtálló	108
<i>b)</i> A bünsegédek	110
4. A betöréses lopás	112
<i>a)</i> A helyszín megvizsgálása	112
<i>b)</i> A betörő egyénisége és ismeretei	115
<i>c)</i> A betörés módja	117
Behatolás az ajtón	117
Behatolás az ablakon	119
Zárak és egyéb készülékek feltörése	122
5. A besurranó lopás	127
6. A szállodai lopás	129
7. A zsebtolvajlás	131
8. A vásári lopás	134
9. A házi lopás	136
10. Egyéb lopások	138
11. Orvvadászat és vadorzás	139
12. Orgazdaság	142

	Oldal
IV. A pénzhamisítás	146
1. A pénzhamisítás módjai	147
a) Fémpénzek	147
b) Papírpénzek	148
2. A hamis pénz felismerése	149
a) Fémpénzek	149
b) Papírpénzek	150
3. A pénzhamisító kipuhatolása	152

Harmadik rész.

Az egyes nyomozó cselekmények	155
I. A helyszíni szemle	155
1. A helyszín megszemlélése	155
a) Mit kell megszemlélni?	155
b) Hogyan kell megszemlélni?	157
2. Lábnyomok	158
3. Vérvnyomok	161
4. Kéznyomok	166
5. Egyéb nyomok	171
II. A helyszín s a nyomok felvétele	174
1. A helyszínrajz	174
a) Helyiségek vázrajza	176
b) Nagyobb helyszínrajz	179
2. A fényképezés	185
3. Lábnyomok felvétele	199
4. Ujjnyomok felvétele	207
5. Vérvnyomok felvétele	210
III. A tanúk kikérdezése	214
1. A tanúkról	214
2. Néhány törvényes szabályról	216
3. A tanúk megfigyelése	219
4. A hamis tanú	227
5. Az alibi-tanúk	229
IV. Házkutatás és személymotoszás	231
1. Házkutatás	232
2. Személymotoszás	234

	Oldal
V. Elfogás	236
1. Mikor kell valakit elfogni	236
2. Hogyan találjuk meg az elfogandó egyént	238
a) Házak átkutatása	238
b) Megfigyelések	239
c) Tanúk kikérdezése	240
d) Egyéb intézkedések	241
3. Nyomozó levél és figyelőlap	242
4. A tettes felismerése nyomozólevél alapján	243
5. Hogyan kell az elfogásnál eljárni	245
6. Az elfogott egyén szállítása	246
VI. A gyanúsított kikérdezése	247
1. A kikérdezés módjai	248
a) Az értelemre való hatás	248
b) A gyanúsított kedélyére való hatás	251
2. A hamis beismerés	253
3. A színlelés	254
4. A személyazonosság megállapítása	256
a) Ujjnyomatrendszer	258
b) Bertillonage	260
c) Fényképgyűjtemények	261
d) A gyanúsított megvizsgálása	263
Igazoló okiratok	263
Ruházat	264
Test megvizsgálása	264
e) Az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal	265
5. A büntettestről általában és a szokásszerű büntettestről	267
6. Eljárás az elzüllött és büntettes gyermekekkel és fiatalkorúakkal szemben	273

Befejező rész.

Összefoglalás	277
1. A büntett körülményei	279
2. A büntett előzményei	282
3. A büntett következményei	285
Gyakorlati kérdések	294

ELŐSZÓ.

Az immár két évtizedes bűnvádi perrendtartás gyakorlati alkalmazása teljesen beigazolta, hogy a bűnügyekben lefolytatott előzetes eljárás túlnyomó részben a nyomozás keretében, a nyomozó hatóságok és közegek által bonyolítottatik le. A büntettek helyes felderítésének egyedüli helyes biztosítója a céltudatos első fellépés. Ebből önként következik, hogy a modern bűnügyi igazságszolgáltatásnak elsőrendű alapfeltétele a rendőri közegeknek a nyomozás teljesítésére való szakszerű kiképzése.

Hazánkban a nyomozó közegek, de különösen a m. kir. csendőrség számos tagja a nyomozó képességet nem tudományos alapon kiépített elméleti oktatás útján szerezte meg, hanem tisztán gyakorlati tapasztalatok alapján. Az őrsparansnokok és a járőrvezetők a gyakorlati szakismereteket az adott esetekben élő szóval magyarázták el fiatalabb járőrtársaiknak s az őrsökön tartott oktatás alkalmával is megvitatták az előfordult bűnesetek nyomozati eljárását, s ugyancsak írásbelileg is kidolgozták a nyomozati feladatokat; a bűnesetekről szerkesztett feljelentések fogalmazványai pedig az előljárók által felülbíráltattak és kijavítottak.

Evvel azután ki is merült a nyomozó eljárás tanítása, illetve a csendőrök ily irányú kiképzése. Az elméleti szakismerteket legelőször Endrődy „A bűnügyi nyomozás kézikönyvé”-ben fektette le. 1911. évben pedig ezen könyvem első kiadása jelent meg, mely az összes csendőrőrsök, kir. törvényszékek

és ügyészségek részére hivatalosan megrendeltetett. E könyv 4000 példánya máig már teljesen elfogyott és egy új kiadása vált szükségessé. Könyvem második, átdolgozott és bővített kiadásával továbbra is azt a célt óhajtom szolgálni, hogy a nyomozó közegek céltudatos és sokoldalú kiképzése lehetővé váljék. E könyv elsősorban az oktatók számára készült, akiknek hivatása az itt foglalt elvontabb fogalmakat megmagyarázni és felvilágosítások kíséretében könnyen érthetővé tenni.

A mű egybeállításánál elsősorban a mi hazai igényeinket vettem tekintetbe. Felhasználtam a külföld criminalistikai irodalmából első sorban Hans Gross, Niceforo, Ortloff, Wulffen és Weingart általánosan ismert munkáiból mindazt, ami a mi viszonyaink között felhasználható, s a minek felhasználhatóságáról magam is meggyőződtem. Igen természetes, hogy úgy, mint minden szakkönyvben, ebben is sok lesz feltalálható, ami nem eredeti, s amit e kiváló szerzőknél jobban megírni én sem vállalkozhattam. E műben új és eredeti az ismereteknek ép a m. kir. csendőrség igényei s feladataihoz mért rendszerbe foglalása, továbbá, hogy a criminalistikai ismereteken kívül a bűnügyi lélektani ismeretekből is felvettem egyetmást, s végül, hogy a szokásszerű büntettek és a fiatalok bűnözők különös fontosságára is tekintettel voltam.

E vállalkozásom próbaköve, hogy az egybegyűjtött anyag a csendőrségi iskolákban az oktatásnál felhasználtatott és az ezen módon való oktatás eredményesnek mutatkozott, sőt tapasztalatom szerint a gyakorlati nyomozás ezen ismertetése alkalmas volt arra is, hogy a nyomozó közegekben a nyomozás iránt több érdeket és kedvet is élesszen, mint az eljárási szabályok pusztá ismertetése.

Munkám e szerint nem a csendőrség külön eljárási szabályait, hanem a nyomozás gyakorlati ismeret-

reteit tárgyalván, érdekel bír mindazokra is, akik hasonló munkakörrel foglalkoznak, mint a rendőri hatóságok és közegek, továbbá, a kik a csendőrség nyomozó szolgálatát vezetni vagy felhasználni vannak hivatva. mint a kir. ügyészek, vizsgálóbírák, és járásbírák.

A nyomozó eljárás gyakorlatias irányú oktatása céljából könyvem II. kiadását egy gyakorlati példatárral bővítettem ki. Ennek felhasználásával a szakszerű oktatás úgy az iskolákban, mint az őrsön olyképen válik lehetségessé, hogy könyvem egy-egy szakasza vagy fejezete akár szabad előadás, akár a szöveg felolvasása által a hallgatók figyelmét és érdeklődését leköti, azután a példatárhoz, avagy ennek alapján az őrsön előfordult esetekből egy-egy gyakorlati feladatnak a hallgatók által való megoldásával ellenőrzi az oktató, vajjon az átvett anyagot ezek elsajátították-e?

Köszönetemet fejezem ki végül a belügyminis-
terium csendőrségi osztályának, mely jóakarátú támogatásával lehetővé tette, hogy könyvem ezen második kiadása megjelenhessék.

Budapest, 1923 május hó.

A szerző.

BEVEZETÉS.

A csendőr a közbiztonság őre. Az állam polgárainak testi épsége és becsülete, vagyona és hitele azon a területen, amelyre a csendőrség működési köre kiterjed, a csendőrre van bízva és az ő működése biztosítja a várak és kastélyok urainak ép úgy, mint a szegényes zsellérház lakóinak nappali békés életét és éjjeli nyugalmát.

De a közbiztonság őreinek e rendfentartó és örökös munkássága nem egyedüli hivatásuk. Feladatuk ezen kívül a törvényszegők és bűnösök kipuhatolása, a már elkövetett törvénysértések kiderítése is. E feladat teljesítésében ők részei az igazságszolgáltatásnak, amely a törvényszegő felett ítéletet mond és a sértettnek igazságot szolgáltat.

E kétségtelenül magasabb és nehezebb hivatásának teljesítésében az legyen a nyomozó vezércsillaga, hogy a törvény és a törvénnyel egyenlő érvénnyel bíró rendeletek szabályait szigoruan szem előtt tartsa és megtartsa. Gondolatnak is visszataszító, hogy az, aki a mások törvényszegését üldözni és kideríteni hivatott, maga ne tartsa meg a törvényt!

A törvény szigorú követése az egyedüli mód, amely a nyomozásnál eredményre vezet. Mert ha a nyomozó közeg a nyomozás során törvényteleniséget követ el, az illető ügynek a bíróság előtti tárgyalásán többnyire az ő tévedéséről lesz szó és a büntettes cselekménye nemcsak hogy elhomályosul, hanem

még ő fog a hatóság emberei ellen azok tévedéséből fegyvert kovácsolni.

Sehol sem találóbb, mint a nyomozásnál, az a közmondás, hogy: „többet ésszel, mint erővel!“ Erőszakkal semmire sem lehet menni. De nincs is szükség az erőszakra. A jó nyomozónak ma már a tudományos ismeretek sokkal nagyobb hasznára vannak, mint valaha a kegyetlen kínvallatások. Aki csak a napilapokat olvassa, nap-nap után meggyőződhetik róla, hogy a legügyesebb nyomozásokat az emberi lelket és a természetet, a technika vívmányait ismerő egyének teljesítették és sokszor egyenesen csodás ügyességű eredményeket értek el. Ki ne látná be, hogy csak egy bűnjel ügyes előkerítése, lábnyom vagy újjnyom feltalálása és sikeres felvétele sokkal több eredménnyel jár, mint órákig tartó hiába-
való vallatás. Egészen határozottan állíthatjuk, hogy a nyomozó a bíróságot sokkal inkább meggyőzi az ő munkája eredményességéről, ha a bizonyítékokat ügyesen beszolgáltatja, mint ha azt jelenti, hogy neki mit mondott s mit beszél össze-vissza a gyanúsított.

Hogy a csendőr „ésszel“ nyomozzon, erre csak az képesíti, ha tanul és tud. A tanult nyomozó sokkal jobban fogja végezni hivatását, mint az, aki nem halad. Nem elég azonban, ha valaki csak akkor tanul, amikor már valami feladat áll előtte, mikor tehát már nyomoznia kell. Ha ilyenkor kapkod könyvek után, többnyire csak a maga kárán tanul. Ezért a jó nyomozó a szolgálati szabályok tanulásán kívül igyekezzék állandó foglalkozással a nyomozás tanai-
ból minél többet elsajátítani. Erre fog segédeszközül ez a könyv is szolgálni.

I. A könyv felosztása.

E munkában — amely gyakorlati használatra készült — egybegyűjtöttem a főbb tudnivalókból

mindazt, amivel a csendőrnek a nyomozó szolgálat körében foglalkoznia kell.

Mindenekelőtt előrebocsátottam néhány bevezető megjegyzést és általános tanácsot, amely a nyomozó szolgálatára fontos.

A tulajdonképeni anyag felosztásánál azután abból indultam ki, hogy a nyomozó hogyan jut a bűnesetek tudomására, hogyan fedezi fel azt, hogy bűncselekmény követtetett el. Erről szól az **első rész**.

A **második részben** azok a tárgyi ismeretek foglaltatnak, amelyekkel a nyomozónak meg kell ismerkednie, hogy a szolgálata körében előforduló esetekben szakszerűen meg tudja állapítani azt, hogy tulajdonkép mi történt, mi követtetett el s mi miatt kell neki fellépnie. Ebben a részben található fel az is, hogy a gyakrabban előfordult bűncselekmények miként követtetnek el, hogyan jelentkeznek az életben és mit kell azokban megfigyelni, hogy azután a tettettest kipuhathassuk.

A **harmadik rész** foglalkozik az egyes nyomozó cselekményekkel, tehát azzal, hogy a nyomozó fellépése milyen legyen s hogy ennek folyamán milyen eredmény elérésére kell törekednie. Ez a rész tehát a nyomozás tulajdonképeni tana, amelyben megismerkedünk azzal, hogy hogyan tartsunk helyszini szemlét, mit biztosítsunk a nyomokból és a helyszinén találtakból hogyan kérdezzük ki a tanukat s végül hogyan tárjuk mindazt, amit kinyomoztunk, a gyanúsított elé.

Végül a könyv befejező részében találjuk meg az egésznek az összefoglalását s a feleletet arra, hogy ha mindazt, ami az előbbi fejezetekben elő van adva, sikerrel alkalmaztuk, milyen módszerrel találjuk meg a tettettest, s hogyan bizonyítsuk reá bűnös voltát.

A törvényes és rendeleti szabályokat ebben a könyvben nem találjuk meg. Azokat a szabályokat,

amelyeket a nyomozó szolgálatra vonatkozólag a bűnvádi perrendtartás és a szolgálati utasítások tartalmaznak, a csendőrnek úgy is meg kell tanulnia. Ezt a könyvet is csak akkor fogja eredményesen fergathatni, ha ezekkel a szabályokkal már tisztában van. A büntető törvények és az egyéb törvényes rendelkezések tanítják meg a nyomozót arra, hogy mi sérti a jogrendet, mi minden képez bűncselekményt, mit kell üldöznie; a bűnvádi perrendtartás és a szolgálati utasítások pedig arról rendelkeznek, hogy hogyan kell a nyomozónak eljárnia, ha törvényes úton és módon nyomoz; ebben a könyvben végül azt találja meg, hogy e nyomozó szolgálata közben mi mindent kell kipuhatolnia, megfigyelnie s kiderítenie, ha a tettesre reá akar találni s azt, hogy a tettet ő követte el, be is akarja bizonyítani.

II. Bevezető megjegyzések.

1. A nyomozó legyen tudatában annak, hogy igen fontos munkát végez akkor, amidőn a kir. ügyészségnek vagy a bíróságnak jelentést tesz. Mert a nyomozó a kir. ügyészség számára dolgozik, a kir. ügyészség a bíróság számára, a bíróság pedig „A magyar állam nevében“ hozza az ítéletét. A nyomozónak tehát mindig gondolnia kell arra, hogy a meghozandó ítéletben neki is része van, s ezért minden lépésénél, minden feljegyzésénél s minden jelentés megszerkesztésénél gondolnia kell arra, hogy ez vagy az a dolog szükséges-e ahhoz, hogy akit ő gyanuba vett, azt annak idején el is ítéljék. A nyomozónak nem szabad féleredménnyel megelégednie, hanem lankadatlan buzgalommal a teljes tényállás kiderítésére kell törekednie, mert az a felfogás, hogy a többi majd a bíróság fogja elvégezni, nem volna méltó a csendőrhöz. Ilyen munka nemcsak hogy értéktelen, hanem veszélyes is lenne; a csendőr ne té-

vessze szem elől, hogy az ő munkája szolgál az egész bűnvádi eljárás alapjául és ha ez az alap rossz, akkor rossz minden, amit reá építettek, úgy, hogy a vád a főtárgyaláson összeomlik. Töltse el büszkeséggel azon tudat, hogy hivatásának nagy tekintélyénél fogva minden ténymegállapítása valónak lesz elfogadva, miért is pontosan ki kell derítenie mindazt, ami az ügyre tartozik és lelkiismeretesen bejelentenie a kir. ügyészségnek vagy a bíróságnak. Nagyon sokszor tapasztaltuk, hogy nagy bűnperek eredménye egyenesen csak a csendőrnyomozástól függött; ami nagyon megtisztelő az egész testületre nézve, de másrészt figyelmeztetés a csendőrség minden egyes tagjának, hogy minden lépésében s minden egyes szavában annyira pontos és lelkiismeretes legyen, amennyire csak lehet.

2. A csendőr a bűnesetek nyomozásához hozzáfogva, előleges képet az esetről mindaddig ne alkosson magának, míg a bűncselekmény összes részleteit nem ismeri, mert az *előleges vélemény* a helyes iránytól könnyen eltereli s akkor következtetései helytelenek lesznek.

Mások véleménye se befolyásolja munkájában, hanem haladjon minden előleges véleménytől menten lépésről-lépésre oly irányban, amelyet részére a fejlemények a nyomozás során kijelölnek.

Az is elhibázott dolog lenne, ha a nyomozó egyetlen célbavett személy után indulva, egy bizonyos irányba terelné a nyomozást, mert így megtörténhetnék, hogy a követett irány helytelennek bizonyulna, s akkor az időpocsékolás mellett alkalmat adna az igazi tettesnek a menekülésre.

Ha oly nagyobb szabásu bűncselekményről van szó, amelynél több eshetőség tételezhető fel, az őrsparancsnok tartsa kötelességének, hogy az eset nyomozásával egyszerre több járőrt bizzon meg, kik

egyidejűleg kezdik meg a puhatolást minden irányban.

Tegyük fel, hogy egy gyilkosságnál három különböző helyen lakó személyről tehető fel annak elkövetése, akkor egyszerre három járőrnek kell megkezdnie a nyomozást.

3. Nyomozás alkalmával a nyomozó legyen *titoktartó*. Ha kérdezősködni is kell egyes esetekben, felfedezéseit ne árulja el lépten-nyomon, mert különösen faluhelyen futótűzként terjed el minden hír, s a gyanúsított neszét véve annak, hogy le van lepelve, elmenekülhet, vagy legalább is biztosíthatja magát a tudomására jutott gyanúokok ellen.

4. A nyomozó *ismerje embereit*, legyen tisztában azzal, hogy kitől, mit kérdezzen. Általános tapogatózásnál oly személyekhez kell fordulnia, kiknek alkalmuk van már foglalkozásuknál fogva is, a történeteket megfigyelni, vagy a büntettekkel érintkezni. Ilyenek a bérkocsisok, szolgák, fuvarosok, korcsmárosok, ezek alkalmazottjai és a kéj nők.

A gyanús idegen a bűncselekmény színhelyéről mielőbb menekülni akar, s mennél kevesebb embernek akarja mutatni arcát, e célból veszi igénybe a bérkocsist vagy a fuvarost.

Kellő számú büntárs hiányában a nagyobb szabású bűncselekmény tettese szolgákra, hordárookra szorul, kik a lopott holmit tovaszállítják.

A jó zsákmányra szert tett gonosztevő nem mond le az élvezetről sem, hiszen tulajdonképen ez ösztönözte a bűnre, pénzét korcsmában költi el és ezután keresi fel a kéj nőket, kiknek a legtöbb alkalmuk nyílik őt megfigyelni.

Bűnesetek nyomozásánál ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy a bűncselekmény háttérében sokszor nő áll. Akárhány nagy bűnesetet lehetne felsorolni, ahol a nő szerepelt mint felbujtó vagy büntárs, vagy nő

miatt követtetett el a büntett. Innen van az ismert közmondás: „Keresd a nőt“.

Ha a bűncselekmény e titkos rugóit sikerül felfedezni, úgy könnyítve van a dolgunk, mert a helyes kiindulóponttól fokról-fokra tovább haladva, a bizonyítékok mintegy láncszemekként illeszkednek egymásba.

5. Tartózkodjék a nyomozó az általánocsító kifejezésektől is. Olyasminek a jelentésben nem szabad előfordulni, hogy: „mondják“, „állítólag“, „a helybeliek állítása szerint“, „a községbeliek tudomása szerint“, „a szomszédok előadása szerint“. Mert ha az efféle nem bír fontossággal, akkor úgy sem ér semmit; ha ellenben lényeges, akkor mondjuk meg, hogy ki az a községbeli, ki az a szomszéd, aki ilyeneket vagy olyanokat állít és beszél: mert akkor a bíróság megidézheti azokat a személyeket, akiket a nyomozó bejelentett s kihallgathatja. Ép így nem helyes, ha a nyomozó valamiről azt írja, hogy „senki sem tud róla“, pl. mikor magzatelhajtás tárgyában nyomoz s kikérdezi a szomszédokat, hogy ki tudott a nő terhességéről? — Ilyenkor azt kell jelenteni, hogy ki mindenkit kérdezett meg s hogy a megkérdezettek mit válaszoltak.

Nem szabad a jelentésben ilyen kifejezéseknek sem előfordulniok, hogy: „nem messze“, „nagy távolságra“, „nem nagy magasságban“ stb. A nyomozó mindenesetre tudja, hogy milyen az a nagy távolság, amelyről beszél, de aki az ő jelentését olvassa, az abból meg nem tudhatja. Jelölje meg tehát pontosan méter vagy kilométer szerint a távolságot, de ne „körülbelül“ szemmérték után, sem pedig valami parasztember bemondása után, hanem lépje vagy mérje le, mert a bíróság feltétlenül azt fogja venni pontos méretnek, amit a nyomozó jelentésében megírt. Ezért mindennek, ami jelentésében foglaltatik, a megdönt-hetetlen igazságon kell alapulnia.

6. Jelentésében adjon kifejezést annak, hogy amit

leír, vagyis jelent, azt maga látta, vagy hallotta-e, avagy mástól és pedig kitől tudta meg. Hogy ezt tehesse, nyomozáskor ne bizzék emlékező tehetségében, hanem minden adatot jegyezzen fel, mert hiába gondolja, hogy ezt vagy azt megjegyzi magának, a nyomozás végén mégis csak zavarban lesz, hogy ezt vagy azt a bűnjelt hol találta, ezt, vagy amazt kitől hallotta. Ajánlatos, ha a nyomozó a következő jelmondatot jegyzi meg magának:

Ki? mit? miként? és mivel?

Mikor? hol? miért? s kivel?

Ha nyomozáskor e nyolc kérdést szem előtt tartja s ellenőrzi, vajjon minden adatot kipuhatolt-e már, amelyekkel ezen kérdésekre felelhet, akkor lényegesebb adatokat nem fog kihagyni a nyomozásnál.

A tanuk szavahihetőségét is ellenőriznie kell, mert ezek rendszeresen túloznak s mindent regényes színben szeretnek feltüntetni s azt hiszik, hogy érdekesebbekké lesznek, ha valami nagy jelentőségűt tudnak előadni. Az egyszerűséget minden esetnél szem előtt kell tartani s ne ragadtassuk el képzeletünket regényes elbeszélések által, melyek útvesztőbe csalnak.

Ha a nyomozó munkájában segítségre szorul és valakinek megbizatást ad, az adott feladatot a megbizottal ismételtesse, mert a köznép feledékeny és sokszor csak bosszuság és idővesztegetés mellett felel meg megbizatásának.

7. Végül tartsuk szem előtt, hogy a nyomozásnál *helyi és személyi ismeret* nélkül minden elmélet és tudomány hiába való. Aki sikeresen akar puhatolni, annak a nép között kell élnie, mert a bűneset előfordultával csak úgy tud eligazodni, ha ismeri a kört, amelyben keresnie kell a tettest. Ezért nem bizza a törvény a jogot tanult ügyészre vagy bíróra a puhatolást.

A nyomozónak a helyi és személyi ismeretekkel

már fel kell szerelve lennie, mielőtt a nyomozáshoz fog.

Késő lenne az eset előfordulta után fűhöz-fához futkosni, hogy ki is az, aki ezt vagy azt tehette. A már büntetett előéletű egyénekre vonatkozó adatokat az ügyészségtől és bíróságtól, illetve az országos bűnügyi nyilvántartó hivataltól előre kell beszerezni.

Ismerje azon egyéneket, kik a nyomozásnál neki felvilágosítással szolgálhatnak. Így az orvost, állatorvost, mesterembereket, lelkészt, a községi előljárósági tagokat, a birtokosokat és a vadászokat. Ismerje a nép szokásait, nyelvét, vagyoni viszonyát, hajlamait, a rokonsági viszonyokat.

Hasonló fontosságú a helyi ismeret is.

A nyomozó úgy ismerje szolgálati körletét, mint saját tenyerét, hogy éjjel-nappal a legrövidebb úton tudjon a helyszínére jutni.

Ismernie kell a szokásos büntettek lakóhelyeit, ezek építési módját, hogy alkalomadtán közelükben figyelő állást foglalhasson el, házkutatáskor pedig terv szerint járhasson el, de egyuttal tudhassa azt is, hogy a lopott tárgyakat hol lehet elrejtteni s honnan lehet ezen rejtekhelyekre észrevétlenül bejutni.

Az úthálózat hosszúságát az idő szempontjából is ismerje, mert a falusi nép csak azt tudja, hogy mennyi idő alatt lehet a templom, korcsma vagy vasúti állomáshoz jutni, egyéb távolságoknál bemondásai megbizhatatlanok.

A nyomozónak a helyi ismeretnél a térkép a segédeszköze, csak hogy ezt esetről-esetre helyesbíteni kell, mert a térkép készítése óta épülhettek újabb lakóhelyek s létesülhettek újabb utak is; mindezeket tehát a térképbe be kell rajzolni.